

Mapování gregoriánského chorálu

Předložená práce se zabývá velmi atraktivním tématem: rozpoznáváním repertoárových tradic v oblasti gregoriánského chorálu, a to pomocí výpočetních modelů.

Po motivačním úvodu autorka svoji práci začíná úvodními kapitolami, které se týkají základů problematiky gregoriánského chorálu (kap. 1) a souvisejících prací (kap. 2). Popisu použité datové sady se věnuje kap. 3. Hlavní výzkumná část práce – kap. 4, je věnována výpočtu tradic, výborná kap. 5 je věnována uživatelské dokumentaci nástroje pro muzikology, který umožňuje vizualizovat výsledky popsaných algoritmů. Kap. 6 obsahuje popis dokumentace vývojové. V závěrech autorka zdůrazňuje důležitost výběru datové sady pro daný výzkum, což prakticky znamená obtížné dosažení obecnějších výsledků.

K práci mám řadu připomínek.

s. 6 a další – některé pojmy nejsou definovány, a to dokonce ani přibližně (např. recitační formule), podobně u frází – např. elaborace u veršů na s. 7, oficia na s. 6.

s. 8 – officium hodiněk není v daném kontextu dobrý termín. Lépe: liturgie hodin nebo denní modlitba církve. Počestělé officium není vhodné (viz i dále na s. 21 „hodinku z officia“). Rovněž použití samotné hodinky (s. 23) je zřejmě nevhodné.

– jazykové dvojakosti – např. Laudes vs. Laudy na v Tabulce 1.1. Lépe latinsky nebo česky. Když česky, viz i „s laudami“ na 23)

s. 11 – sanctorály vs. sanktorály na s. 38

s. 15 – role Pythonu v práci by měla být uvedena a objasněna již mnohem dříve.

s. 16 – co je to kompletní průnik zpěvů?

– co je to konzistence na velkém prostoru?

– sledování přenosu (jakého, odkud kam?)

– jsou zde tropy totéž jako tropy na s. 6?

– algoritmus Louvein vs. Louvein algoritmus na s. 28; Navíc se zdá, že ve světové literatuře se spíše používá Louvain.

s. 24 – zavádění pojmů jako de tempore není nutné. Jak ho najdeme v obr. 3.3?

s. 27 – shlukové DBSCAN by muselo být popsáno detailněji. Co je např. princip shlukových jader?

s. 28 – co je to jádro?

– uvádění angl. názvů do závorky není nutné.

– každý složitější algoritmus by měl být v práci popsán spíše strukturovaným způsobem

s. 29 – použití termínu skupina, komunita, shluk pro jednu entitu je zbytečně složité

– co je K?

s. 30 – definice jsou sice formalizované, nicméně tzv. generativní proces je sice strukturovaný, nicméně zcela nesrozumitelný. Parametr ζ se ve schématu LDA vůbec nevyskytuje.

s. 31 – pojmy document frequency a term frequency mají např. v českém předmětu Dokumentografické systémy běžný překlad.

s. 32 – odkud jsou definice MI, JI, RI?

s. 48 – obr. 4.15: čím se v grafu liší vždy tři čáry stejné barvy?

Drobnosti:

- Odkazy na poznámky pod čarou jsou lokální v kapitole (viz např. kap. 2, kde se opět začíná od jedničky).

Obecnější připomínky:

- autorka nepoužívá systematicky kurzivu pro definované pojmy (např. gregoriánský chorál na s. 3, psalmodie na s. 6, naopak někde ano (např. cursus na s. 26). Je to patrné i na s. 11, kde nejsou kurzivou slova sanctorály a temporály. Navíc temporály nejsou definovány, tj. ani nejsou psány kurzivou. Podobně i důležitý pojem repertoárová tradice se na s. 14 ztrácí v textu, stejně tak i zisk modularity a rozlišení na s. 28. Tento jev znesnadňuje orientaci čtenáře při čtení práce. Navíc se běžně používá sanktorál. Definice taktových pojmů je řešena minimálně.
- Některé použité identifikátory jsou zcela nejasné, např. CH-SGs 390, f. 041, A-KN 1010, f. 019r na s. 3 (podobně i odkazy u obr. 3 a 4 na s. 4).
- Číslování obrázků je zvláštní. V Úvodu 1, 2, ...8, V dalších kap. strukturovaně, např. 1.1.
- Na obr. 6, 7, 8 nejsou v textu odkazy.
- V práci se používá latina, čeština a někdy i angličtina, někdy trochu zbytečně, např. obor digital humanities (česky digitální humanitní vědy), nebo multiple sequence alignment na s. 16 (navíc bez definice). Podobně i topic-term matice.
- Odkazy na literaturu jsou prováděny zbytečně mnoha způsoby, např. (Hoppon, 2007), Wagner (1911), Hornby (2004).
- Některé pojmy vyskytující se běžně v církevním textu, např. laudy (na s. 8 Laudes) nejsou definovány vůbec.
- Velká vs. malá písmena, např. bayesovský na s. 5 vs. Bayesovského na s. 51.
- Redundantní čeština: „se sestává“ na s. 56.

Překlepy: s. 6: do svou, s. 30: proměnná, s. 31: Jedná se číselné hodnoty, s. 46: porvenance

Zajímavý je velmi dobrý styl vyjadřování autorky. Občas jde ovšem za hranice běžného odborného stylu (např. „máme tu česť“ na s. 12 nebo „mapa tu není jen na chlubení“ na s. 54).

Závěr: Jde o velmi dobrou práci, která dokazuje hluboký zájem autorky o věc. Zvlášť obtížné se jeví skloubení speciální muzikologické terminologie ve velmi specifické oblasti gregoriánského chorálu s aplikací metod informatiky. Ty mohly být v práci popsány trochu podrobněji. Výsledky vytváří slibný počátek pro další výzkum ve výpočetní muzikologii.

V Praze dne 8. 8. 2024

Prof. RNDr. Jaroslav Pokorný, CSc.
KSI MFF UK

Předloženou práci A. Dvořákové doporučuji uznat za bakalářskou a navrhuji ji klasifikovat známkou **velmi dobře**